

Turkish A: literature – Higher level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Monday 30 April 2018 (afternoon)

Lundi 30 avril 2018 (après-midi)

Lunes 30 de abril de 2018 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında edebi eleştiri yazınız.

1.

İnşaat sahasını yoldan ayıran, üzeri sitenin üç boyutlu görselleriyle süslü bariyerlerin arasından geçip üzerinde “Tanıtım Ofisi” yazan tek katlı yapının önünde durdular. Sitenin sloganı parlak harflerle bu yazının altına iliştilmişti: Hayalleriniz Gerçek Olacak!

“Olacak mı?” diye geçirdi içinden Asuman.

5 “Şuraya bir beton dökemediler,” diye söylendi Mete. Her geldiklerinde araba parkı için düzleştirilmiş ve çakıl dökülmüş yolda ilerlerken sıçrayan taşlar arabasını çizecek diye endişe ediyordu. Arabadan inip binaya doğru yürümeye başladılar. Asuman düşmemek için Mete’nin koluna girmek zorunda kaldı. Topukları çakılların arasına giriyor, saplanıp duruyordu. Çakıl taşlı yolun iki yanını yapay palmyeler çevreliyordu. Ankara’da yetişmeyeceğini –her nedense–
10 düşünemeyenler için dikilmiş plastik palmyeler. Yapay göletin etrafında da palmyeler vardı tanıtım broşürlerinde. “Oldu olacak tropik kuşlar da çizselemiş,” diye düşündü Asuman.

Ofise girmeden önce durup arkada yükselen dev inşaata baktılar bir süre. Farklı yüksekliklerdeki binalara yaklaşıp uzaklaşan vinçlerle, büyük bir gürültü içinde nefes alıp veren çok kollu betondan bir canavar gibiydi.

15 “Hızlandılar,” dedi Mete. “Bak, üç kat daha yükselmiş bizim blok.”

Asuman inşaat sahasına boş boş bakıyordu. Ne olduğu belli olmayan bir kargaşa sergileniyordu sanki. Burayı her düşündüğünde kafasına o dinmek bilmeyen gürültü doluyordu. “Hiç bitmeyecek,” diye geçirdi içinden. Gülümsedi.

20 “Soldaki sosyal tesis binası,” dedi Mete elini o hengâmenin içindeki belirsiz bir noktaya uzatarak. “Havuzlar da orada olacak.” Bir türlü gözünün önünde canlandıramadı Asuman. “Sauna, buhar odası, jakuziler...” Şimdiden etrafında baloncuklar köpürüyor gibi mutlu görünüyordu. İkisi de aynı keşmekeşe bakıyorlar ama Mete orada bir cennet görüyordu sanki. Asuman oradan oraya koşturan işçiler, etrafa yığılı inşaat malzemeleri, beton mikserleri, sökülmüş kalıp parçaları, el arabaları, moloz yığınları görüyordu yalnızca. Ve bunların
25 arasından göğü delecekmiş gibi sivrilen o karanlık silüetleri.

“Sosyal tesisi olması çok iyi...” dedi Asuman. Aklına başka bir şey gelmemişti.

“Bize biraz daha pahalıya mal oldu ama 25. katta olmamız avantaj,” dedi Mete.

30 “Manzaramız müthiş olacak. İyi ki ısrar ettin. İlk defa bu kadar yüksekte olacağız, senin sayende.” Etrafta göz alabildiğine uzanan çorak araziye baktı Asuman, “evet,” diye mırıldandı. Kendi de yüksekte olmayı istemişti. Hatta heyecanlanmıştı blokların bu kadar yüksek olacağını duyunca. Ama şimdi etrafa baktığında...

35 Tanıtım ofisine girdiklerinde mini etekli, sonradan olma sarışın bir kız karşıladı onları. Yoğun bir oda kokusu eşliğinde kıpkırmızı dudaklarını neredeyse iki kulağına kadar açarak gülümsedi, “Hoş geldiniz.” Sesi önceden prova edilmiş gibiydi. “Ben Burcu, nasıl yardımcı olabilirim?”

40 Girişte yüksekçe bir platform üzerinde, pleksi cam bir muhafaza içinde sitenin maketi duruyordu. Asuman ve Mete evlerini bu maketten seçmişlerdi. Yüzlerce dönümlük bu arazi içindeki en görkemli şey hâlâ buydu. Küçük bir hayat vardı o fanusun içinde. Mini mini arabalar, insanlar, havuzlar, yürüme yolları, çardaklar, kafeler, onlarca katlı ama boyu bir karışı geçmeyen konut blokları ve elbette palmyeler. Mini mini Asumanlar, Meteler neredelerdi kim bilir... Makette blokların arasında büyük boşluklar, bu boşluklarda büyük göletler, büyük kanallar, büyük yeşil alanlar vardı. İnşaata baktıklarında ise, blokların dip dibe inşa edildiğini görüyordu Asuman. Hepsi birbirinin gölgesinde kalacak ve güneşi göremeyecek dikey hapishaneler gibi. O büyük göletlerse çocuk havuzları gibiydi gerçek inşaatta. Bunu ilk
45 söylediğinde onun ölçek kavramında bir sıkıntı olduğunu söylemişti Mete. İçine girdiklerinde öyle hissetmeyecekti. Buna inanmayı çok istemişti Asuman. Ama mekân hep insandan büyüktü. Onları ezmeye çalışıyor, tepeden bakıyordu.

“C1 Blok'ta daire sahibiyiz,” dedi Mete. Bunu her tekrar edişinde sesi daha gururlu çıkıyordu sanki. Bunun için çok beklemişti, çok çalışmıştı, haklıydı belki de. “Ama sesinin tonu keşke böyle değişmese,” diye düşündü Asuman.

Kızın yüzündeki gülümseme daha da genişledi. Ne de olsa müşteri velinimetti. Onları hemen yumuşak, rahat, içine gömüldükleri koltuklara yerleştirdi. Ne içerlerdi, sıcak bir şey, soğuk bir şey, onları ağırlamaktan mutluluk duyacaklardı. Asuman arkasına yaslanmayı denedi ama koltuk o kadar derindi ki ayakları yere değmedi. Bunun üstüne koltuğun ucuna doğru kayıp ayaklarını yere basacak şekilde oturdu. Mete rahatsız benzemiyordu, bacak boyu yeterli gelmişti anlaşılır. Rahatça yaslanmış hatta bacak bacak üstüne atmıştı. Asuman çantasını koltuğun koluna asmayı denedi, kol yuvarlaktı, sap durmadı, kaydı. Bu kez çantasını da kucağına aldı. Mete oranın sahibi, o eğreti bir misafirdi sanki.

[...]

Örnek daireye girerlerken ayaklarına galoş giydiler. Mavi ayaklı paytak ördekler gibi odalar arasında süzölmeye başladılar. Giriş holü açık renk, büyük ebatlı granit seramik kaplanmıştı. Burcu durmadan kullanılan malzemeleri, mobilyaları ve menşelerini anlatıp duruyordu. Parkeler Finlandiya'dandı, özel bir teknikle beyazlatılmış meşeydi. Aydınlatma armatürleri İtalyan'dı. Aerodinamik tasarımlarıyla tavandan sarkmıyor da tavanı yükseltiyorlardı sanki. Duvar kâğıtları İngiliz malıydı. Seramikler İspanyol'du. Ankastrerler Alman üretimiydi. 10 yıl garantiliydi hepsi. Beyaz mobilyalar, beyaz halılar, beyaz aksesuarlarla tefriş edilmişti bu çok uluslu daire. Bu kadar açık renk gözünü yordu Asuman'ın. Her şey parlak, her şey ışıltılıydı. Bütün odalar yerden tavana kadar camdı. Cilalanmış, paketlenmiş ve kocaman bir hediye paketi gibi önlerine konmuştu. Biraz gölge, bir tutam loşluk, azıcık mahremiyet aradı Asuman. Yoktu. Işıl ışıl aydınlatılmış dev bir kamusal alan hissi veriyordu ona.

“Bunların hangileri bütün daireler için standart?” diye sordu Asuman. “Hiçbiri,” dedi Burcu. “Mimarlarımız bu daire için özel olarak seçtiler bunları. Siz kendi daireniz için kendi seçimlerinizi yapacaksınız.” Asuman Mete'ye baktı, Mete büyülenmiş görünüyordu. “Ya bunları istersek,” diye sordu. “Mobilya, aydınlatma armatürleri ve aksesuarlar hariç sabit imalatlar için biz yardımcı olabiliyoruz,” dedi kız. “Elbette fiyat farkı olacaktır.” Mete'nin yüzü biraz karardı. Asuman onun bu eve sahip olmak için çok uğraştığını biliyordu. Daha fazlasına güçlerinin yetmesi mümkün değildi. “Standart teslim neler dâhil peki?” diye sordu Mete. Kız omzunu silkti, “Yerli üretim laminat parke, vitrifiye ve seramikler.” “TOKİ'den hâlice,” diye düşündü Asuman ama sesini çıkarmadı.

Gamze Güller, *En Çok Onu Sevdim* (2015)

2.

GÖZLÜK

İyi değiliz gözlük bak durmadan
kırmaya çalışıyorlar bizi hiç iyi
değiliz iki gözüm, bende can, sende cam
bırakmadılar, daha kırılacak ne varsa bizde,
5 gözlüğü olmayanlar çok mu acımasız oluyor
ne, çekip alıyorlar seni gözümde, öyle
çok eziliyoruz ki gözlük, sen bensiz kırık,
ben sensiz karanlık, nerde insanlık
bizi bu kadar kırmasalar, di'mi cam
10 dostum, onlara da birer gözlük alırdık!
Ne güzel gözümün önünde olman yine,
sensiz ne gülüşün tadı var ne de bakışın
sen olmayınca kötülük daha kötü görünüyor
gözüme, yumruklar daha zalim, sözler daha
15 sert iniyor yüreğime, sensiz bu dünya
bomboş görünüyor gözüme, sana gözüm
gibi bakacağım artık senden başkasını görecektir
gözüm yok, bizi görmeyenlere
söyleyecek sözüm yok, bizi çok kırdılar gözlük,
20 bizi tuzlabuz, bizi unufak, bizi camçerçeve
kırdılar da bakmadılar bir kez olsun cangözülle,
şimdi hem cana, hem cama göz diktiler,
hem gözden düştük hem sözden, bir daha
kırılmayız gözlük, sonumuz olur kırılmak bir daha,
25 parçamızı bulamazlar ikimizin de! Ah ne bakacak
göz, ne görecektir gönül bıraktılar bize,
bir güzellik kalsaydı, iki ne dört gözümüzle
titrerdik üstüne, candan içeri olan camdan içeri
derdik demesine de, öyle bakımsız, bakışsız
30 bıraktılar ki gözümüzü, gönlümüzü, ne can
hevese geldi, ne göresi geldi camın,
biz birbirimize iyi bakalım gözlüğüm, canım,
belki onlar da iyi bakarlar kendilerine,
gözlüğüm, iki gözüm, kemiğim, bu sözlerimle
35 umarım kırmamışımıdır seni, zira çok incisin
kırılırsın, kırılır arkadaşlığın camdan kalbi de!

Haydar Ergülen, *Üzgün Kediler Gazeli* (2012)